

ser hen til de nuværende Forhold, maa man visselig være varsom i at forudsætte almindelige Regn- og Tørkeperioder gjældende for det hele Land. Dette synes Blytt at gjøre. Han paralleliserer en Torvmyre paa Jæderen med de to øverste Afdelinger af en ved Kristiania, og synes efter Sammenhængen at antage disse to som Vidner om samtidige Klimatforandringer mellem 2 tørre og 2 vaade Perioder.

Spørgsmaalet om de forskjellige Skovlag i Torvmyrene fik, samtidig med Fremsettelsen af Blytts Theori og ganske uafhængig af denne, en anden Forklaring af Forstmester *Gløersen* i en Aftandling: *Nogle Ord om Vestlandets Afskovning*. (Tidsskrift for Landmænd. 1876. Side 149). Han mener, at vor Vestkyst har tabt sine Skove, fordi Menneskene have udryddet dem ved Hugst, Skovbrand o. s. fr. Kun lidet staar tilbage. Hvad der én Gang er bortryddet, har paa Grund af Havluften vanskeligt ved at komme igjen. Naar

håltneise Norwegens i „Die Pflanzenwelt Norwegens“ af Schübeler. Kristiania. 1873.

Træerne i en Skov omhugges, kan Skovbunden enten indtages af Lyng, nemlig naar den ligger tørt, eller saafremt den er fugtig, overdækkes af Torv, i det Væden tiltager, for en væsentlig Del derved, at Vandets Fordampning gennem Træerne ophører. En Torvmyr kan atter blive Skov, naar Vand, som samler sig til Bække efter stride Regnskyl, grøfter Myren ud ved at grave Rønder igjennem den. Den bliver ogsaa, og det ikke saa sjælden, til Skov, naar Plantedækket svides af ved Brand. 1864 saa Forf. en nogle og tyveaarig jævnaldrende Skov, opvoxet efter Skovbrand paa en Myr, hvor der efter paalideligt Udsagn ingen Skov havde været før.

Blytts Theori er særdeles gunstig modtaget af flere fremragende Botanikere, som have fundet, at den giver Plantegeografien nye Impulser. Mærkeligt nok bleve lignende Anskuelse, men dog uafhængige af Blytt, lidt senere fremsatte i England. af Skertchly*). Saa vidt jeg véd, har denne dog ikke nøjere udviklet og begrundet sine Anskuelse.

*) *James Geikie*: The great Ice-Age. Sec. Edition (1877).

Mindre Meddelelse.

Spiselige Svalereder paa Andamanerne og Nikobarerne. Iblant de Ting, som frembringes i Østen, og som skattes højt, fortjene de spiselige Svalereder at fremhæves. Disse findes paa mange Steder i den indiske Øflok og tillige paa Andamanerne og Nikobarerne, hvor Forfatteren til disse Linjer har haft Lejlighed til at se og gjøre nogle Iagttagelser med Hensyn til dem. Man vidste vel, at de fandtes paa disse Øer; men der blev ikke gjort noget for at indsamle dem, indtil for syv Aar siden en lille Tildragelse henledte Opmærksomheden paa disse mærkelige Naturfrembringelser. Nogle birmanske Fanger, der under en fri Birmaners Opsyn vare sysselsatte i Skoven, savnede ved en Mønstring; Opsynsmanden paastod, at de vare ude i Skovtjeneste, og han fik Ordre til strax at kalde dem tilbage; men da der hengik Dage, inden de vendte tilbage, opstod der Mistanke. Sagen blev overgivet til Politiet, efter at man havde overtydet sig om, at de ikke vare bortløbne, i det en Undersøgelse viste, at alle deres Ejendele vare til Stede. En Uge efter at Fangerne vare savnede, bleve de grebne, i det de vendte tilbage fra Urskoven, og det viste sig da, at de medbragte fire Sække med spiselige Svalereder, og at Opsynsmanden havde udsendt dem. Herved opdagedes det, at denne Mand i de tre foregaaende Aar havde brugt den samme Fremgangsmaade, og at der iblandt de frie Kinesere, der vare sysselsatte i Kolonien, var et godt Marked for Rederne; thi da Rederne solgtes ved offentlig Auktion, indbragte de en stor Sum. Man passede nu paa, og da der ikke blev bragt flere Reder til Salg, meldte Kineserne sig selv, i det en af deres Hovedmænd gjorde Regeringen det Tilbud, at han for 5,000 Kr. vilde forpagte Indsamlingen paa et Aar. Da det saaledes viste sig, at der her var en Indtægtskilde, som uden nogen Udgift for Regeringen kunde gjøres frugtbringende, blev Tilbudet modtaget, og efter den Tid er Indsamlingen aarlig bleven bortforpagtet; Forpagtningssummen er siden stegen til henved 11,000 Kroner. Nu indsamles Svalerederne af frie Mænd, de sælges offentlig, og efter at den stedlige Trang er tilfredsstillet, afskibes de tiloversblevne Reder til Birma for

at sælges til de derboende Kinesere. Skjønt de indsamlede Reders Tal er forholdsvis ringe, har dog Forpagteren mange Udgifter; thi han holder i de tre Maaned, i hvilke der indsamles, 15 Mænd i sin Tjeneste og bruger flere Baade til Arbejdet. Hans Udgifter udgjøre omtrent 8,500 Kr., men hans egen Fortjeneste er ikke mindre end 18,000 Kr. om Aaret, saa at disse Fuglereder fra en lille Del af Andamanerne aarlig sælges for imellem 20 og 30,000 Kr.

Kineserne tillægge de spiselige Svalereder særegne styrkende Egenskaber, saa vel i anden Henseende som ogsaa i at modvirke den Slappelse, der følger efter den stadige Nydelse af Opium. Rederne af første Slags ere mælkehvide, og disse sælges for den dobbelte Vægt i Sølv. En smuk, stor Rede er omtrent tre Tommer lang og den spiselige Del en Tomme bred. De indsamles i den tørre Aarstid og maa nedtages omtrent ved det Tidspunkt, da Fuglen lægger sine Æg; tillader man den at ruge, bliver Reden sort og ubrugelig. Den tørre Aarstid begynder i December, og det er ved dette Tidspunkt, at den første Høst sker. Saa snart man har frataget Fuglene deres Reder, begynde de atter at bygge, og fra nu af kunne Indsamlerne Tid efter anden borttage nogle, efterhaanden som de blive færdige; i Februar er der en væsentlig større Indsamling, men efter den Tid er der ikke mange at faa. De fineste Reder se ud, som om, de vare af mat Glasspind, og ere tætte paa Ydersiden; Ungernes Leje er dannet af et blødt, let flettet Nætværk af hvide Traade, og i de bedste Reder findes der ingen Fjer eller fremmedartede Æmner. De Fugle, der bygge disse nydelige Reder, høre, som man véd, til Mursvaleslægten (*Cypselus*), og Arterne ere *Cypselus esculentus* og *nidificus*.

Man har paa flere Maader søgt at forklare, hvorledes disse Reder frembringes, og jeg har oftere set nævnt, at Fuglen skulde hente Æmnet til Rederne fra Havet, og at det skulde være en Tangart eller en anden Frembringelse af Havet, der skulde bruges dertil; efter at det var spist, skulde det opgylpes og i slimagtig Form spindes sammen, Traad for Traad. Da jeg har besøgt adskillige af disse Fugles Tilholdsteder og set dem under de forskjelligste

Forhold, vil jeg tillade mig at vise, at denne Paastand ikke er rigtig.

I Februar Maaned 1870 var jeg paa en Expedition nogle Mil Nord for Port Blair, der ligger paa Syd-Andaman, og jeg besøgte da en lille Ø, der ligger tæt ved Kysten af den større Ø Mellem-Andaman. Skjønt det var i den tørre Aars-tid, og skjønt Havet var spejlglat, var der dog ikke saa lidt Søgang helt rundt omkring de stejle Sider af Øen. Da det vilde være umuligt at lande med vor store Barkasse, ankrede vi og satte en lille Jolle ud, i det vi styrede efter Rede-Hulen. De veyre, smaa Svaler fløj ud og ind, og man kunde se, at de havde travlt. Hulens Aabning naaede nogle faa Fod op over Vandfladen og der var i de Stene, som dannede dens Bund, en stor Revne, ligesom en lille Kanal, der var bred nok til, at vort Fartøj kunde slippe ind. Naar en Bølgetop naaede Hulen, brødes den ved Indgangen; men da Søerne vare store, benyttede vi os af et Mellemlum til at lande, hvorpaa den lille Baad skyndsomt maatte trække sig bort fra Hulen. Lige inden for Aabningen hvelvede Hulen sig til en Højde af 30 Fod. Den var omtrent 50 Fod lang og 35 Fod bred, og den var paa langs gjennem-skaaret af den omtalte Kanal. Lysskæret var blaaagtigt, i det Lyset for største Delen kastedes ind igjennem de blaa Vandmasser. Loftet var Sandsten, og Bunden, som havde modstaaet Bølgeslaget, var vulkansk. Kanalen, ad hvilken vi vare slupne ind, fortsattes lige igjennem den Hule, hvori vi vare og ind i en anden større Hule, hvortil Adgangen kun hævdede sig 1/2 Fod over Vandfladen. Hver Gang Bølgen slog imod vor Hules Aabning, brødes dens Kraft; Skummet overstænkede os, og en lille Del af Bølgen fortsattes igjennem Kanalen og ind i den indre Hule, i det der tillige høretes et dumpt Drøn. Vi kunde nu vistnok have svømmet ind i den indre Hule, men ihukommende det engelske Ord-sprog: „it is better to be safe than sorry“ afstode vi derfra. I vor Hule sværmede Svalerne ud og ind. Paa Væggene og under Hvelvingen var der talrige Levninger af gamle afrevne Reder, og hist og her saa man nye Reder, nogle kun paabegyndte, andre færdige. Vi skøde et Par Fugle, Lyden rullede ind i den indreste Hule, og de smaa Dyr fløj forskrækkede omkring. Efter at have afplukket nogle Reder til Minde om vor Tur, maatte vi igjen skynde os ud imellem to Bølgeslag. Rederne, som vi borttog fra denne Hule, vare af den rene, mælkehvide Farve og aldeles uden fremmede Tilsetninger.

I selve Port Blair findes midt i den store Havn den lille Ø *Chatham*, hvor Svalerne have et Ynglested. Stedet er et Skur, der hører til en stor Dampsavmølle; her have Svalerne til Trods for Hede, Støj, Forfølgelser og mange andre Ulæmpen ikke ladet sig fordrive, og hvad der er meget mærkeligt, her bygge de Rederne væsentligst af smaa Rør, og der er kun Spor af det mælkehvide Æmne som Binde-middel. Rederne ere næsten helt sorte og uden Værdi. Lignende Fugle toge en Gang paa en nærliggende Station ved Havnen paa *Syd-Andaman* en ubeboet Barakke i Besiddelse. Rederne vare af samme Slags som de paa Øen *Chatham*, kun var det en anden Slags Rør, der var brugt dertil.

Ved Mac Phersons Strait, paa Sydspidsen af *Syd-Andaman*, har jeg flere Gange besøgt nogle Huler, der gaa helt igjennem Sandstensklipperne. Jeg har imidlertid altid haft Uheld med mig og er kommen for tidligt eller for sent til at faa gode Reder; men jeg har dog fra disse Huler af andre faaet nogle Reder, som i Godhed og Renhed vare lige med de fra den førstomtalte Hule.

Paa *Kar-Nikobar*, den nordligste af *Nikobar-Øerne*, fandt jeg paa Østsiden af den store nordlige Bugt i nogle Kalkstens Klipper en lille Hule, hvorfra jeg borttog nogle Reder. Det var kun med Vanskelighed, at vi fik Rederne; thi Søen brød lige ind i Hulen, og vi havde nær mistet vor Baad. Disse Reder vare halvt hvide, halvt af Straa, dog var Straaet overvejende i dem.

Paa Øen *Bompoka* har jeg ikke set Rederne siddende paa deres Plads, skjønt jeg flere Gange har besøgt Øen;

men jeg har faaet Reder derfra, som vare brugelige, uagtet Fjer og Rør vare blandede deri. Endelig har jeg paa Øen *Katchall* samlet Reder paa to Steder. Det ene Sted var i en af de stærke Regnskyl i Kalkstenen dannet underjordisk Hule, som fandtes omtrent 3 Fjerdingvej fra Kysten, langt oppe paa en Højdeskraaning. Det andet var i nogle i Kalkstenen af Havet dannede smaa Huler eller rettere sagt Huler paa Nordøstspidsen af Øen. De Reder, der fandtes paa begge disse Steder, vare større, men ellers af samme Slags som de førnævnte fra Øen nord for Port Blair og fra Sydspidsen af *Syd-Andaman*, d. v. s. saa gode, som de findes nogen Steds.

Af de otte Steder, hvor jeg har fundet eller af andre har faaet spiselige Svalereder, ligge over Halvdelen lige ved Havet og Hulen paa *Katschall* 3 Fjerdingvej derfra.

Dersom nu disse Svaler virkelig fik det Æmne, som de bruge til Rederne, fra Havet, forekommer det mig underligt, at de fem Steder, som ligge under de samme Vilkaar, kunde fremvise saa forskellige Reder; thi disse Steder ligge lige ved Havet, stærkt paavirkede af Nordøst-Monsunen; deres Omgivelser ere næsten ens, uden for dem ligge Korallrevene, og det samme Hav omskyller dem. Skulde det altsaa være muligt, at Fuglene fik Æmnet fra Havet, var der ingen Grund til den store Ulighed imellem Rederne fra de enkelte Steder. Naar man dernæst lægger Mærke til, at paa en hel Del af disse Steder have Rederne samme Godhed, og at Rederne paa *Katschall* ere nok saa store og gode som de andre, vil det være indlysende, at dette Sted maa frembyde lige saa gunstige Omstændigheder som nogle af de andre. Jeg vil ikke paastaa, at Svalerne, hvis det var nødvendigt, ikke skulde kunne flyve 3 Fjerdingvej efter Æmnet; men jeg vil dog nævne, at netop paa denne Aarstid er deres Fjerklædning langt fra fuldstændig, og at det forekommer mig at være imod disse Fugles højt udviklede praktiske Sands, om de valgte et Hjem saa langt fra Havet, naar Søkysten vrimler af brugelige Huler. Til alt dette maa jeg endnu føje, at jeg, skjønt jeg i flere Aar har haft Lejlighed til at iagttage disse Fugles Færd, aldrig har set dem saa nær ved Havets Overflade, at det kunde formodes, at de deraf optog et eller andet. Efter hvad her er meddelt, synes det mig tydeligt, at de forskellige Slags Reder fremkomme ikke ved Mangel eller Overflod af noget, som Havet frembringer, men snarere ved Ulighed i Omgivelserne af Byggestederne paa Landjorden. Af de Steder, hvorpaa de bedste Reder fandtes, vare nogle omgivne af Urskog med en talrig Insektverden, medens andre vare omgivne af Græsland med en forholdsvis fattig Insektverden.

At Svalerne i mange Tilfælde bygge ved Ulighed, kan let forklæres ved den Omstændighed, at et saadant Nabo-skab frembyder en vis Sikkerhed imod mange Fjender, baade flyvende og krybende. Jeg har tit set Svalerne flyve omkring for at jage Insekter, og især har jeg set dem jage efter Termitter. Skjønt jeg ikke har set Termitterne blive fangne i Flugten, var dog den Omstændighed afgjørende, at Svalerne stadig holdt sig i uregelrette Buer over de opadstigende Termitter. Det stemmer ogsaa med Svalernes Levevis i det hele, naar de i Insektverdenen finde deres eneste Føde. I Følge mine Iagttagelser maa jeg holde paa, at de spiselige Svalereder ingenlunde hidrøre fra Havet; de ere derimod snarere, som man har fremsat, dannede ved, at Fuglenes geléagtige Spyt bliver størknet og indtørret. Efter hvad jeg har erfaret, frembringes deres Reder bedst paa de Steder, hvor Insektverdenen er rig, og særlig i Nærheden af store Skove. — Enhver, der kjender til Forholdene i det sydøstlige Asien, vil for Resten vide, at der ved den omtalte Naturfrembringelse aarlig sættes Millioner af Kroner i Omløb, og derfor har Forekomsten af disse Reder ogsaa en geografisk Interesse. Det vilde selvfølgelig være af Betydning, naar man kunde opgive, hvilken Sam Indsamlingen af Rederne i de forskellige Egne indbringer; men derom kan man for Tiden ikke engang tilnærmelsesvis have nogen Forestilling.

Fr. Ad. de Røepstorff.